

R J E Š E N J E

Vrhovni sud Republike Hrvatske u vijeću sastavljenom od sudaca Vrhovnog suda Vesne Vrbećić, kao predsjednice vijeća, te Dražena Tripala i Žarka Dundovića, kao članova vijeća i višeg sudskog savjetnika Ivana Protkovića, kao zapisničara, u kaznenom predmetu protiv okr. Dražena Slavice zbog kaznenog djela iz čl. 271. st. 2. u svezi čl. 263. st. 2. Kaznenog zakona, odlučujući o žalbama državnog odvjetnika i punomoćnika oštećenika, podnesenim protiv rješenja Županijskog suda u Šibeniku od 29. svibnja 2009. godine broj Kv-33/09 (K-72/08), u sjednici održanoj 23. studenog 2009. godine

r i j e š i o j e :

Prihvaća se žalba državnog odvjetnika i punomoćnika oštećenika Mare Mihočevića, odvjetnika iz Zagreba, preinačuje se pobijano rješenje na način da se prigovor okr. Dražena Slavice podnesen protiv optužnice Županijskog državnog odvjetništva u Šibeniku broj K-DO-59/07 odbija kao neosnovan, te se kazneni postupak ima nastaviti.

Obrazloženje

Pobijanim rješenjem, prihvaćanjem prigovora protiv citirane optužnice, na temelju čl. 275. toč. 1. Zakona o kaznenom postupku obustavljen je kazneni postupak protiv okr. Dražena Slavice zbog kaznenog djela iz čl. 271. st. 2. u svezi čl. 263. st. 2. KZ.

Protiv tog rješenja žalbe su podnijeli državni odvjetnik i oštećenici po punomoćniku Maru Mihočeviću, odvjetniku iz Zagreba, zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz čl. 367. st. 1. toč. 2. i čl. 367. st. 1. toč. 11. ZKP, zbog povrede kaznenog zakona i zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, s prijedlogom da se pobijano rješenje preinači na način da se odbije prigovor okrivljenika protiv optužnice, podredno da se pobijano rješenje ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno odlučivanje.

Kako se žalbe državnog odvjetnika i punomoćnika oštećenika podnose gotovo iz istih žalbenih osnova i sadržajno se ponavljaju i nadopunjuju, to su iste razmotrene kao jedinstvena žalba.

Državni odvjetnik Republike Hrvatske, nakon razgledanja spisa, na temelju odredbi čl. 399. u svezi čl. 373. st. 1. ZKP, pismeno je predložio da se žalba državnog odvjetnika usvoji i odbije prigovor okrivljenika protiv optužnice i postupak nastavi.

Žalbe su osnovane.

Prije svega, žalitelj smatra da je prvostupanjski sud počinio bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz čl. 367. st. 1. toč. 2. ZKP jer su se, donoseći rješenje od 17. rujna 2007. godine broj Kv-231/07, suci koji su sudjelovali u donošenju tog rješenja, već opredijelili u svojem stavu, pa oni nisu mogli sudjelovati u radu izvanraspravnog vijeća, koje je odlučivalo o prigovoru protiv optužnice, već su morali biti izuzeti.

Suprotno istaknutim navodima žalitelja, nije postojala zakonska zapreka da suci, koji su odlučivali o žalbi protiv rješenja o provođenju istrage i određivanju pritvora od 17. rujna 2007. godine, sudjeluju u radu izvanraspravnog vijeća koje je rješavalo o prigovoru protiv optužnice.

Naime, prema odredbi čl. 36. st. 1. toč. 5. ZKP, na koju se poziva žalitelj, sudac ili sudac porotnik isključen je od obavljanja sudske dužnosti ako je u istom predmetu sudjelovao u donošenju odluke nižeg suda ili ako je u istom sudu sudjelovao u donošenju odluke koja se pobija žalbom ili izvanrednim pravnim lijekom.

U konkretnom slučaju, sudac Sanibor Vuletin i sudac Ivo Vukelja su sudjelovali u donošenju rješenja od 17. rujna 2007. godine, kojim su odbijene žalbe okrivljenika i državnog odvjetnika podnesene protiv rješenja o provođenju istrage i određivanju pritvora. Međutim, prema izričitoj odredbi prethodno navedenog članka ZKP-a, to nije zakonski razlog da ti suci budu isključeni od sudačke dužnosti prilikom rješavanja o prigovoru protiv optuženice, pa time, što su oni sudjelovali u donošenju te odluke, nije ostvarena bitna povreda odredaba kaznenog postupka, na koju se poziva žalitelj.

Prema obrazloženju pobijanog rješenja, u optužnici nema okolnosti u kojima se stječu zakonska obilježja kaznenog djela protiv opće sigurnosti ljudi i imovine, teškog djela protiv opće sigurnosti iz čl. 272. st. 2. u vezi čl. 263. st. 2. KZ, jer da nije navedeno u kakvoj su uzročno-posljedičnoj vezi propusti okrivljenika u postupanju protivno propisima i tehničkim pravilima o zaštitnim mjerama i time izazivanja opasnosti za živote vatrogasaca s požarom koji je zapalio nehomogenu plinsku smjesu – eruptivni požar, koji je prešao preko vatrogasaca, od čega su i nastupile smrtne posljedice, koje činjenice su bitne za ostvarenje zakonskog obilježja predmetnog kaznenog djela. Prema tome, kako u optužnici, ni nakon što je vraćena na uređenje, nije naveden niti opisan eruptivni požar kao konkretna opasnost koju su izazvali okrivljenikovi propusti, a koja je jedina prema provedenim dokazima i vještačenjima dovela do smrti i ranjavanja vatrogasaca kao teže posljedice djela, niti je navedena uzročno-posljedična veza između propusta okrivljenika i nastanka tog eruptivnog požara kao konkretne opasnosti za život i zdravlje vatrogasaca, za sud prvog stupnja je očigledno da u opisu kaznenog djela iz optužnice nedostaju bitni elementi utuženog kaznenog djela, zbog čega ono što se okrivljeniku stavlja na teret uopće nije kazneno djelo iz čl. 263. st. 2. KZ.

Razmatrajući takve razloge obrazloženja u pobijanom rješenju, a imajući u vidu činjenični opis optužnice, kao i navode žalitelja, ovaj drugostupanjski sud smatra da citirano obrazloženje nije utemeljeno na potpunom i pravilnom sagledavanju svih navoda i kršenja odredbi zakona navedenih u istoj.

Iz činjeničnog opisa dispozitiva optužnice razvidno je da je okrivljenik bio zapovjednik Vatrogasne zajednice Šibensko-kninske županije i zapovjednik Javne vatrogasne postrojbe Šibenik, ovlašten za izdavanje zapovijedi pripadnicima tih postrojbi, i za slanje pripadnika tih postrojbi kao gasitelja požara, dakle, odgovorna osoba.

Upravo je prema činjeničnom opisu optužnice u tom svojstvu okrivljenik zapovjedio da se organizira skupina gasitelja nakon primljene obavijesti da je na otoku Kornat izbio požar, koji se uslijed jakog južnog vjetra širi po cijeloj dužini otoka.

Prema tom opisu, on je već tada imao svijest o jakosti i veličini požara, kao i o vremenskim uvjetima pod kojima se vrlo brzo požar širio. Usprkos spoznaji o tim činjenicama, izdao je zapovijed da se svi poimence navedeni gasitelji ukrcaju u helikopter radi desantiranja na Kornat i gašenja požara, znajući da su samo trojica prošla obuku za desantiranje, dok ostalih 20 nije, pa nisu smjeli desantirati, a među kojima su bila i dva maloljetnika i jedan ročnik, koji nisu ispunjavali uvjete za obavljanje ovakve vrste protupožarne intervencije. Time je svojim aktivnim činjenjem izdavanja navedenih zapovijedi prekršio odredbe čl. 27. st. 1., čl. 34. st. 1. i čl. 40. Zakona o zaštiti na radu, te čl. 22. Zakona o vatrogascu, čl. 16. st. 1. Zakona o radu, čl. 2. st. 1. Pravilnika o poslovima na kojima se ne smije zaposliti maloljetnik, čl. 3. st. 1. toč. 14. Pravilnika o poslovima s posebnim uvjetima rada.

Naime, u čl. 40. Zakona o zaštiti na radu propisano je da maloljetnici ne smiju obavljati poslove s posebnim uvjetima rada, a prema čl. 3. st. 1. toč. 14. Pravilnika o poslovima s posebnim uvjetima rada je propisano da su poslovi vatrogasca poslovi s posebnim uvjetima rada, te da je za posao vatrogasca nužna punoljetnost. Prema Pravilniku o određivanju pravnih osoba i tijela u kojima se obavlja civilna služba u vatrogasnim društvima, takva služba se nije mogla obavljati.

Iz navedenih propisa proizlazi da maloljetnici i ročnik nisu smjeli biti poslani na protupožarnu intervenciju, o kojim činjenicama je okrivljenik imao svijest budući ih je, prema podacima u spisu, poznavao.

Pored navedenog, iz činjeničnog opisa optužnice i podataka u spisu proizlazi da je okrivljenik, nakon što je u 13.40 sati, a zatim 13.44 sati, od zapovjednika požarišta Dine Klarića izviješten da je požar velik, da se širi strahovito velikom brzinom, da ga ne mogu kontrolirati i da je situacija opasna, a što ga je izvijestio i pilot kanadera Stjepan Lešković, naložio da se kanader s tog požarišta preusmjeri na druga požarišta, te radi gašenja požara nije poslao dodatne snage, pri čemu je bio svjestan da već postoji konkretna opasnost za život i tijelo gasitelja, te da svojim radnjama pojačava tu konkretnu opasnost i ne poduzima radnje za njeno ublažavanje, odnosno sprječavanje.

Naime, sama opisana jačina požara, brzina širenja, prostorna rasprostranjenost, o čemu je okrivljenik u više navrata izvještavan, predstavlja konkretnu opću opasnost, a po općem

iskustvu postoji bliska i realna mogućnost da zbog takvog požara i njegove brzine širenja dođe do povrede tijela i života vatrogasaca, jer se nalaze u neposrednoj opasnosti povrjeđivanja tim požarom. Ta konkretna opasnost za život i tijelo vatrogasaca predstavlja zakonsko obilježje kaznenog djela i sasvim sigurno je da njeno postojanje mora biti u konkretnom slučaju utvrđeno i dokazano, što će biti predmet utvrđivanja u daljnjem tijeku postupka.

Kazneno djelo postoji i ako nije došlo do faktične povrede zaštićenog dobra, tj. do smrti ili tjelesne povrede nekog lica, a ako je došlo do stvarne i teške povrede tjelesnog integriteta jednog ili više lica (smrt ili teške tjelesne ozljede), što je slučaj u konkretnom predmetu, tada kazneno djelo ugrožavanja prelazi u kazneno djelo povrede i predstavlja kvalificirani teži oblik tog kaznenog djela.

Radnja izvršenja kaznenog djela opisana u st. 2. čl. 263. KZ sastoji se u nepostupanju službene ili odgovorne osobe po propisima ili tehničkim pravilima o zaštitnim mjerama koje se odnose na zaštitu od požara, poplave itd.

Pod tehničkim pravilima o zaštitnim mjerama treba razumjeti sve one načine sprječavanja, odnosno otklanjanja opasnosti za ljude, koji nisu izričito sadržani u pozitivnim propisima o mjerama zaštite, ali su znanstveno utvrđeni i u praksi provjereni i kao takvi opće priznati kao korisni i svrsishodni za primjenu u konkretnim situacijama.

Okrivljenik je, prema navodima optužbe, propustio poduzimati mjere slanja dodatnih snaga za gašenje požara, koje bi, prema praktičnom iskustvu, bile usmjerene na otklanjanje te postojeće konkretne opasnosti za život i tijelo vatrogasaca, izazvane opisanim požarom.

U konkretnom slučaju sve navedeno upućuje na osnovanu sumnju da je okrivljenik bio svjestan da kao službena osoba (zapovjednik Vatrogasnih postrojbi) ne postupa po propisima i tehničkim pravilima o mjerama zaštite od požara i da uslijed toga može nastupiti opasnost za život ili tijelo ljudi.

Nadalje, iz opisa inkriminiranog događaja proizlazi da je okrivljenik dobio obavijest da su vatrogasci ostali opkoljeni u vatri, da su im životi u opasnosti, da će izgorjeti, i protivno čl. 17. i 24. Zakona o zaštiti i spašavanju, nije o tome izvijestio nadležni Centar 112 u Šibeniku, niti bilo koga drugoga, da se gasiteljima pruži pomoć, a pri čemu je imao svijest da su time ugroženi životi tih osoba.

Sve navedene podatke o postupanju i nepostupanju okrivljenika te kršenju izuzetno velikog broja propisa, nepostupanju po tehničkim pravilima i mjerama o zaštiti od požara, treba sagledavati u njihovoj ukupnosti kako bi se izveli pravilni zaključci, a ne parcijalno, kako čini prvostupanjski sud navodeći samo da je eruptivni požar uzrok nastale posljedice, smrti svih navedenih vatrogasaca, a ne vodeći računa da, ako je on i nastao, da je nastao kao posljedica prethodno navedenog požara, koji je zbog konfiguracije terena, jačine vjetra, brzine i prostorne rasprostranjenosti širenje istoga predstavljao konkretnu opasnost za gasitelje.

Preuranjena je i paušalna tvrdnja prvostupanjskog suda u pobijanom rješenju da bi u konkretnom slučaju, kako se navodi u opisu djela u optužnici, do nastupanja konkretne opasnosti i daljnjih posljedica došlo i da je okrivljenik postupio po svim propisima i pravilima

o zaštitnim mjerama, za čije ga se kršenje tereti. Za takve svoje tvrdnje sud nije iznio argumentirane i prihvatljive razloge. Dakako da uzročna veza između radnje i posljedice mora biti dokazana, ali to je činjenično pitanje koje će biti predmetom dokazivanja u daljnjem tijeku postupka, a za utvrđenje te činjenice nije nadležno izvanraspravno vijeće koje odlučuje o prigovoru protiv optužnice. Pri tome treba imati u vidu da u većem broju slučajeva u prouzrokovanju jedne posljedice sudjeluje više čimbenika, a time je i jasno koliko je to kompleksno i teško za utvrđivanje, koja od tih činjenica je prouzrokovala zabranjenu posljedicu, jer se uzrokom izvjesne posljedice smatra skup svih uvjeta koji su doveli do njenog nastupanja. Pri tome treba imati u vidu da se jedna radnja smatra uzrokom posljedice i onda kada ona samo ubrzava nastupanje posljedice, koja bi i inače nastupila. Nastupanjem jednog kasnijeg uvjeta ne prekida se uvijek uzročni odnos, ali samo pod uvjetom da taj kasniji uvjet nije nastao sa strane, odnosno izvan tijeka uzročnog odnosa, a što, za sada, nije slučaj u konkretnom predmetu.

Iz dijela činjeničnog opisa optužnice nadalje proizlazi da je okrivljenik pojedine radnje inkriminiranog kaznenog djela počinio i nečinjenjem. Da bi nečinjenje okrivljenika u takvom slučaju (neslanje dodatnih snaga za gašenje, neobavješćavanje Centra 112, niti bilo koga drugoga o alarmantnim dojavama), bilo pravno relevantno, treba ga sagledavati uz činjenice u kojem svojstvu je okrivljenik postupao, da li je postojala obveza da poduzme radnje navedene u opisu optužnice, koje je radnje prema podacima u spisu mogao poduzeti, i da li bi iste spriječile ili ublažile nastupanje posljedice, a to sve bit će utvrđeno u daljnjem tijeku postupka, izvođenjem svih dokaza i njihovom sveobuhvatnom ocjenom, za što nije ovlašteno izvanraspravno vijeće kod rješavanja o prigovoru protiv optužnice, kao ni za utvrđenje odlučne činjenice da li se nečinjenje okrivljenika u vezi s radnjama činjenja može smatrati uzrokom nastupjele posljedice, budući se tu govori o pravnoj uzročnosti, a ne o uzročnosti u pravom smislu, kako je to slučaj kod kaznenih djela činjenja.

Za postojanje kaznenog djela koje se okrivljeniku stavlja na teret u optužnici nije odlučno samo to kako je u konkretnom slučaju stvorena situacija požara, pa i tzv. eruptivnog požara zbog kojeg je nastupila opasnost za živote i tijela vatrogasaca, već se u takvoj situaciji mora sagledavati da li je opasnost poduzimanjem dužnih radnji mogla biti otklonjena, pa makar i samo s blažom posljedicom, pa bi nepoduzimanjem mjera opisanih u optužnici okrivljenik izazvao održavanje takve opasnosti, budući je propustio učiniti sve što je bilo u njegovoj mogućnosti kako bi opasnu situaciju izazvanu požarom i teškim vremenskim uvjetima nastojao ukloniti, a na taj način otkloniti i nastupanje teških posljedica.

Da li bi okrivljenikovo poduzimanje određenih opisanih radnji moglo otkloniti nastupanje teških posljedica, to je stvar utvrđenja izvođenjem dokaza u daljnjem tijeku postupku i njihovom sveobuhvatnom ocjenom od strane raspravnog vijeća.

Samo nenavođenje tzv. eruptivnog požara kao uzročne veze s nastalom posljedicom stradavanja 12 vatrogasaca, neopisanom u optužnici, a s obzirom na sve prethodno opisano, ne ukazuje da u istoj ne bi bili sadržani bitni elementi terećenog kaznenog djela.

Naprotiv, u činjeničnom opisu optužnice su na dovoljno određen način opisane okolnosti i činjenice u kojima se stječu zakonska obilježja kaznenog djela iz čl. 271. st. 2. u svezi čl. 263. st. 2. KZ, a opisana je i uzročno-posljedična veza između činjenja i nečinjenja okrivljenika s nastupanjem konkretne opasnosti za gasitelje. Takav činjenični opis optužnice

temelji se na brojnim dokazima, poblizje navedenim u njezinom obrazloženju, koji su prikupljeni u tijeku istrage.

U vezi nastanka tzv. eruptivnog požara valja istaknuti da prema multidisciplinarnom vještačenju i izraženom mišljenju, prema saznanjima kojima raspolažu, vještaci mogu utvrditi da je došlo do fenomena koji je poznat kao „izgaranje nehomogene plinske smjese“, koji je bio uzrok stradavanju vatrogasaca, a koje je nastalo kao rezultat višesatnog masivnog požara travnjačke i grmolike vegetacije na otoku Kornatu, koji je do trenutka nesreće poharao područje od uvale Vrulje do uvale Šipnat. Pri tome su se kao produkti izgaranja i pirolize spomenute vegetacije generirali plinovi i pare, koje su se zapalile zbog vrlo brzog širenja požara, koji je svojom zračnom energijom izgaranja iste zapalio.

Ovakvo mišljenje multidisciplinarnog vještačenja, zbog svoje složenosti, aerodinamičkih i termodinamičkih pojava koje prate požarni proces, te relativno ograničenog vremena u kojem je trebalo obaviti sve faze modeliranja, ne može za sada biti osnova za donošenje relevantnih zaključaka o karakteru i dinamici širenja požara, koji bi otklonili kaznenopravnu odgovornost okrivljenika.

To ukazuje da će ti podaci u nalazu i mišljenju vještačkog tima morati biti raspravljeni s dodatnim objašnjenjima i obrazloženjima, te eventualnim dopunskim radnjama, kako bi se isti mogli prihvatiti kao visoko vjerodostojni, na što su ukazali i sami vještaci.

Zbog svega izloženog ovaj drugostupanjski sud smatra da činjenični opis optužnice sadržava, sve bitne elemente kaznenog djela za koje se okrivljenika tereti, za što postoji osnovana sumnja utemeljena na prikupljenim dokazima u istrazi, a ne proizlazi da bi bilo potrebno bolje razjašnjenje stanja stvari za ispitivanje osnovanosti optužnice.

Pritom treba reći, da će konačnu, potpunu i pravilnu ocjenu dokaza u svojoj sveukupnosti moći dati samo raspravno vijeće na temelju rezultata svih provedenih dokaza, uključujući i multidisciplinarno vještačenje.

Slijedom svega izloženog trebalo je prihvatiti žalbu državnog odvjetnika i punomoćnika oštećenika, preinačiti pobijano rješenje, te odlučiti kao u izreci ove drugostupanjske odluke, na temelju čl. 398. st. 3. ZKP.

U Zagrebu, 23. studenog 2009. godine

Zapisničar:
Ivan Protković, v.r.

Predsjednica vijeća:
Vesna Vrbećić, v.r.

Suglasnost ovog prijepisa s izvornikom ovjerava
Voditelj Pisarnice za prijem i otpremu:

Štefica Klepac